

Finansdepartementet

Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Deres referanse:
08/601 SL KRJ/KR

Vår referanse:
200600244-11

Dato:
10.01.2013

**HØRING – FORSLAG TIL NYE STRAFFEBESTEMMELSER I SKATTE-,
AVGIFTS- OG TOLLOVGIVNINGEN**

Vi viser til Finansdepartementets brev av 11. oktober 2012 vedlagt departementets høringsnotat av samme dato med forslag til endringer.

Innledning

I 2009 vedtok Stortinget nye bestemmelser om skattesvik. Disse bestemmelsene er tatt inn i ny straffelov §§ 378-380 og vil tre i kraft når den nye straffeloven trer i kraft. Som en følge av dette er det behov for å tilpasse dagens straffebestemmelser i særlovgivningen til de nye bestemmelsene i straffeloven. Vi vil i det følgende gi våre merknader til departementets høringsnotat.

Generelt om unnlatt eller vesentlig forsinket levering av pliktige oppgaver

Etter ny straffelov §§ 378-380 er det et straffbarhetsvilkår at opplysningssvikten "kan føre til skattemessige fordeler". Slik vi forstår høringsnotatet, foreslår departementet at det ikke lenger skal være straffbart å unnlate å levere pliktige oppgaver (f eks selvangivelse eller omsetningsoppgave) i de tilfeller hvor dette ikke kunne ha ført til slike fordeler. Dette vil typisk kunne gjelde hvor det ikke er – eller ikke kan bevises utover enhver rimelig og fornuftig tvil at det er – netto positiv inntekt eller formue, eller netto positiv merverdiavgift, for det enkelte år eller den enkelte termin.

Etter vår oppfatning bør unnlatt levering av slike pliktige oppgaver i seg selv fortsatt være straffbart, uavhengig av om eventuelle mulige følger kan bevises, på samme måte som departementet foreslår når det gjelder unnlattelse av å gi pålagte opplysninger om tredjeperson. I saker som dreier seg om unnlatt levering av oppgaver, vil det kunne være et omfattende arbeid å finne ut av hva som ville ha vært korrekte opplysninger. Hele skatte- og avgiftssystemet bygger – i likhet med

store deler av vårt velferdssystem – på et selvangivelsesprinsipp, med oppgaver over egne forhold som en helt sentral bærebjelke av stor betydning for etterprøvelse av ordningene. I et slikt system er det viktig at unnlatelse av å levere egenoppgaver er straffesanksjonert. I motsatt fall tror vi at etterlevelsen på dette viktige området vil kunne gå ned.

På denne bakgrunn foreslår vi at det i den enkelte særlov tas inn en bestemmelse som gjør det straffbart ikke å levere pliktige (egne) oppgaver. Etter ligningsloven vil det dreie seg om oppgaver etter kapittel 4, mens det etter merverdiavgiftsloven vil kunne dreie seg om skjemaer/oppgaver etter kapittel 14 og 15. Tilsvarende gjelder for eksempel for oppgaver etter arveavgiftsloven. Slik vi ser det gjør de samme hensyn seg også gjeldende for pliktige oppgaver etter de andre lovene som drøftes i høringsnotatet.

For øvrig påpekes at det i rettspraksis er lagt til grunn at det i dag er straffbart ikke bare å unnlate å levere selvangivelse over flere år, jf høringsnotatet side 8, men at også for sen innlevering ett enkelt år kan være straffbart, jf Borgarting lagmannsretts avgjørelse av 25. april 2005 (04-009540AST-BORG/01). I denne saken var forsinkelsen på ca et halvt år. Etter vår oppfatning bør det fortsatt være straffbart å levere aktuelle oppgaver vesentlig for sent.

Strafferammen bør etter vårt syn settes til to år ved forsettlig overtredelse og ett år dersom det foreligger grov uaktsomhet. Dette vil gi en tilstrekkelig vid strafferamme til å kunne ilegge en reaksjon basert på overtredelsens grovhet i det enkelte tilfelle. En strafferamme på to år for forsettlige overtredelser vil også gi fem års foreldelsesfrist, jf straffeloven § 67, noe som vil øke mulighetene for å etterforske og iredteføre slike forhold.

Generelt om tredjeparts opplysningssvikt / unnlatelse av å medvirke til kontrollundersøkelse

ØKOKRIM støtter at det innføres en ny bestemmelse i den enkelte særlov som vil ramme brudd på tredjeparts opplysningsplikt uten krav om at tredjeparts opplysningsplikt kunne ha fått betydning for fastsettelsen eller at overtredelsen er vesentlig.

Vi deler imidlertid ikke en oppfatning om at tredjeparts opplysningssvikt nødvendigvis er mindre alvorlige enn skattyters/avgiftspliktiges (jf høringsnotatet side 10). Både som grunnlag for produksjon av selvangivelse og for kontroll av innleverte oppgaver, er rettidige, korrekte og fullstendige tredjepartsopplysninger av avgjørende betydning. Etter vår oppfatning bør dette alvoret gjenspeiles i strafferammen, med mulighet til å benytte denne i det konkrete tilfelle. En strafferamme på ett år ivaretar etter vår oppfatning ikke dette hensynet i tilstrekkelig grad, og vi foreslår derfor at strafferammen i de ulike særlover settes til to år ved forsettlig overtredelse og ett år dersom det foreligger grov uaktsomhet. En strafferamme på to år for forsettlige overtredelser vil også som nevnt gi fem års foreldelsesfrist, jf straffeloven § 67, noe som vil øke mulighetene for å etterforske og iredteføre slike forhold.

ØKOKRIM støtter også at det innføres en ny bestemmelse i den enkelte særlov som vil ramme unnlattelse av å medvirke til kontrollundersøkelse, slik departementet foreslår. For noen lovers vedkommende vil dette være nødvendig for å opprettholde dagens rettstilstand. For de andre lovenes vedkommende anser vi innføring av en slik bestemmelse som et adekvat tiltak for å sikre etterlevelse. Imidlertid mener vi også her at den foreslåtte strafferamme er for kort, og vi foreslår at den også her settes til to år, jf hva som tidligere er sagt om dette. Unnlattelse av å medvirke til kontrollundersøkelse vil kunne spenne over et vidt spekter av straffverdighet, og det er viktig å ha en strafferamme som også vil være tilstrekkelig i de tilfeller hvor unnlattelsen skjer i hensikt å unndra betydelige beløp i skatter og avgifter.

Nærmere om skattebetalingsloven

ØKOKRIM deler departementets syn om at skattebetalingsloven § 18-1 må videreføres. Vi er også av den oppfatning av unnlatt gjennomføring av forskuddstrekk bør ha samme strafferamme som tredjepersons opplysningssvikt. Som en følge av dette og vårt syn på strafferammen for slik opplysningssvikt, jf over, foreslår vi at strafferammen for unnlatt gjennomføring av forskuddstrekk settes til to år ved forsettlig overtredelse og ett år dersom det foreligger grov uaktsomhet.

Når det gjelder videreføring av § 18-2 støtter vi departementets forslag, dog slik at vi mener strafferammen også her bør settes til to år ved forsettlig overtredelse og ett år dersom det foreligger grov uaktsomhet.

Med hilsen

Thomas Skjelbred
assisterende ØKOKRIM-sjef

Geir Kjetil Finneide
fagdirektør